

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Давидова Ірина Віталівна, Зубар Володимир Михайлович СМАРТ-КОНТРАКТИ В КОРПОРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	60
Сафончик Оксана Іванівна ДО ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПОДРУЖЖЯ НА НЕРУХОМО МАЙНО ТА ОБ'ЄКТИ НЕЗАВЕРШЕНОГО БУДІВНИЦТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	63
Токарева Віра Олександрівна ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО БІОМЕТРИЧНОГО ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ.	68
Chanysheva Alina Rashydivna SECURITY INTERESTS UNDER ENGLISH LAW, CIVIL CODE OF UKRAINE AND DRAFT CIVIL CODE OF UKRAINE	72
Адамова Олена Семенівна ПРИВАТНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	75
Бабич Ірина Григорівна МАКСИМИ СІМЕЙНОГО ПРАВА У РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ	78
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ СПАДКОВОГО ТА ШЛЮБНОГО ДОГОВОРІВ	82
Глиняна Катерина Михайлівна РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПІДТРИМЦІ ТА ЗАХИСТІ ТВОРЧИХ ПРАВ ДІТЕЙ ...	84
Завальнюк Сергій Володимирович ПОНЯТТЯ ПРОГАЛИН У ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ЇХ СПІВВІДНОШЕННЯ ІЗ СУМІЖНИМИ ПРАВОВИМИ КАТЕГОРІЯМИ.	87
Калітенко Оксана Михайлівна ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ ВРАЗЛИВОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ТА ЗАРУБІЖНОМУ ПРАВІ: ДО ФОРМУВАННЯ ЦИВІЛІСТИЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ	90
Кривенко Юлія Василівна ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА: ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ТА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ	93
Матійко Микола Володимирович ОКРЕМІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИНЦИПІВ СІМЕЙНОГО ПРАВА	96
Мельник Олександр Володимирович ПРАВОВИЙ СТАТУС ДІТЕЙ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ПРАВІ: ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ	100
Омельчук Олександр Сергійович ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ КОПІЙ ОСОБИ ТА АВАТАРІВ	103
Орзіх Юрій Геннадійович НОТАРІАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ ТА СПАДКОВИХ ПРАВ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	105
Оскілко Олексій Олегович АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЦИВІЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ	109
Павлова Вікторія Георгіївна ПРИНЦИП ОХОРОНИ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ СТОРІН СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ	112
Фасій Богдан Володимирович ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДУ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІД ВПЛИВОМ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ	114

proprietary articulation of retention, and appears to remove trust ownership from the law of security interests and restore it to the law of property management. English law remains fundamentally different: it does not codify a unified law of security interests and instead operates through a collection of functional devices, above all the mortgage and the fixed/floating charge distinction.

References:

1. Проєкт Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного): № 14394 від 22.01.2026. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/69528>
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № № 40-44. Ст. 356.
3. Law of Property Act 1925 (UK). 1925.
4. Land Registration Act 2002 (UK). 2002.
5. National Westminster Bank plc v Spectrum Plus Ltd [2005] UKHL 41.
6. Companies Act 2006 (UK). 2006.
7. Insolvency Act 1986 (UK). 1986.

Ключові слова: зобов'язання, засоби забезпечення виконання зобов'язання, порука, цивільне законодавство України, право довірчої власності.

Key words: obligations, security interests, suretyship, civil legislation of Ukraine, trust ownership.

Адамова Олена Семенівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри приватного права, кандидат юридичних наук, доцент, психолог*

ПРИВАТНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження приватно-правових аспектів регулювання психотерапевтичної діяльності в Україні зумовлена комплексом правових, соціальних та інституційних чинників.

По-перше, прийняття Закону України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» № 4223-IX започаткувало якісно нову модель правового регулювання у відповідній сфері, яка безпосередньо впливає на цивільно-правові відносини між надавачами послуг і пацієнтами. Вперше на законодавчому рівні системно врегульовано питання психотерапії як виду професійної діяльності, що формує новий сегмент ринку послуг та потребує належного наукового осмислення.

По-друге, запровадження обов'язкової сертифікації фахівців змінює підходи до визначення правосуб'єктності учасників цивільних правовідносин у цій сфері. Це актуалізує проблематику дійсності правочинів, укладених із несертифікованими особами, а також визначення стандартів належного виконання договірних зобов'язань.

По-третє, інституціоналізація саморегульвних організацій створює нову модель співвідношення державного та приватного регулювання, що потребує дослідження їх правової природи, функцій та впливу на формування «м'якого права» у сфері надання психотерапевтичних послуг.

По-четверте, закріплення принципу наукової обґрунтованості методів психотерапії трансформує медичні та психологічні стандарти у юридично значущі критерії оцінки належності виконання зобов'язань, що має безпосереднє значення для практики вирішення цивільно-правових спорів.

По-п'яте, наявність прогалин у правовому регулюванні, зокрема щодо механізмів реалізації закону, функціонування інституцій та відповідальності за порушення встановлених вимог, зумовлює необхідність наукового аналізу для забезпечення правової визначеності та стабільності цивільного обороту.

Отже, дослідження зазначеної проблематики є своєчасним і необхідним як для розвитку науки приватного права, так і для формування ефективної правозастосовної практики.

У контексті євроінтеграції України важливим є впровадження стандартів якості послуг та гарантій прав людини, що прямо впливає на сферу цивільно-правового регулювання.

Зокрема, варто звернути увагу на приватно-правову природу відносин у сфері психічного здоров'я. Відносини між надавачем психотерапевтичних послуг і пацієнтом мають ознаки цивільно-правових зобов'язань, що виникають із договору про надання послуг. Це передбачає:

- свободу договору (з урахуванням імперативних обмежень);
- обов'язок належного надання послуг;
- відповідальність за порушення прав пацієнта.

Закон № 4223-IX фактично формує новий сегмент ринку професійних послуг, де ключовими є стандарти якості та професійна компетентність.

Однією з ключових новел закону є запровадження обов'язкової сертифікації психотерапевтів та психологів.

Основні положення:

- право на здійснення психотерапевтичної діяльності мають лише сертифіковані фахівці;
- сертифікація здійснюється саморегульвними організаціями (СРО) або уповноваженими державними органами;
- перехідний період: добровільність до 2031 року, обов'язковість – після.

З приватно-правової точки зору сертифікація:

- виступає умовою доступу до ринку послуг;
- впливає на дійсність договорів (можливі питання нікчемності або оспорюваності договорів з несертифікованими особами);
- визначає стандарт належної професійної поведінки (standard of care).

Закон легалізує саморегульвні організації як важливих учасників регулювання професійної діяльності.

Саморегулівні організації виконують наступні функції:

- встановлення етичних і професійних стандартів;
- сертифікація членів;
- контроль за якістю послуг;
- розгляд скарг та дисциплінарна відповідальність.

У приватно-правовому аспекті саморегулівні організації є корпоративними утвореннями з ознаками юридичних осіб; формують «м'яке право» (soft law), що впливає на зміст договірних зобов'язань; виступають альтернативним механізмом вирішення спорів.

Закон закріплює принцип застосування виключно науково обґрунтованих методів психотерапії. Зазначене має такі правові наслідки:

- по-перше, встановлюється критерій належного виконання зобов'язання;
- по-друге, виникає підстава для цивільно-правової відповідальності у разі застосування неефективних або псевдонаукових методів;
- по-третє, формується доказова база у спорах (експертні висновки, клінічні протоколи).

Таким чином, наукова обґрунтованість трансформується у юридичний стандарт поведінки.

Договір про надання психотерапевтичних послуг має низку специфічних рис:

- предметом є нематеріальний результат (психічне благополуччя);
- високий рівень довіри (fiduciary relationship);
- обов'язок дотримання конфіденційності.

Пацієнти мають право на: якісну та безпечну допомогу; інформовану згоду; захист честі, гідності та приватності.

Порушення цих прав може спричиняти: відшкодування моральної шкоди; розірвання договору; притягнення до цивільної відповідальності.

Українська асоціація трансфер-фокусованої психотерапії є прикладом потенційної саморегулівні організації, що відповідає вимогам закону; має міжнародну акредитацію; забезпечує навчання, супервізію та сертифікацію.

Це демонструє інтеграцію українського ринку психотерапії у міжнародний професійний простір та формування єдиних стандартів.

Попри прогресивність закону, залишаються невирішені питання:

- відсутність сформованої Національної комісії з питань психічного здоров'я;
- неповне функціонування реєстрів;
- відсутність чітко визначених санкцій за діяльність без сертифікації;
- ризики правової невизначеності щодо чинності договорів.

Ці прогалини можуть негативно впливати на стабільність цивільного обороту у сфері послуг.

Отже, викладене дає можливість зробити наступні висновки:

по-перше, Закон України № 4223-IX закладає основи нової моделі приватно-правового регулювання відносин у сфері психічного здоров'я, в якій ключову роль відіграють договірні механізми та стандарти професійної діяльності;

по-друге, сертифікація фахівців виступає не лише інструментом професійного контролю, а й юридично значущою умовою допуску до здійснення діяльності, що впливає на правомірність укладених договорів та можливість реалізації цивільних прав і обов'язків;

по-третє, саморегулівні організації набувають статусу важливих суб'єктів приватного права, які формують професійні стандарти, забезпечують контроль якості послуг та впливають на зміст і виконання договірних зобов'язань;

по-четверте, принцип наукової обґрунтованості методів психотерапії трансформується у критерій належного виконання зобов'язань та може слугувати підставою для притягнення до цивільно-правової відповідальності у разі його порушення;

по-п'яте, існуючі прогалини у правовому регулюванні (інституційна невизначеність, відсутність чітких санкцій, неповне функціонування реєстрів) створюють ризики правової невизначеності та потребують подальшого нормативного уточнення;

Подальший розвиток законодавства та практики його застосування має бути спрямований на забезпечення балансу між автономією приватних суб'єктів, ефективним саморегулюванням і належним державним контролем, що є необхідною умовою захисту прав пацієнтів і стабільності цивільного обороту.

Ключові слова: приватне право, захист прав особи, охорона психічного здоров'я, сертифікація, саморегулівні організації.

Key words: private law, protection of individual rights, mental health care, certification, self-regulatory organizations.

Бабич Ірина Григорівна

*Національний університету «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри приватного права, кандидат юридичних наук, доцент*

МАКСИМИ СІМЕЙНОГО ПРАВА У РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Україна знаходиться на етапі активних реформувань в сфері цивільного і приватного права загалом. Відбувається аналіз і розробка кодифікованих нормативно правових актів, в процесі прийняття знаходиться новий Цивільний кодекс України. Це обумовлено глобальними процесами цифровізації та універсалізації правих регулювання поведінки учасників цивільного права, спрямовується регулювання на зближення європейських правових систем із Україною. Удосконалюється підходи до регулювання механізмів стягнення аліментів, захисту прав дітей, питання реєстрації та розірвання шлюбу Сімейне право знаходиться у більшій частині в сфері відносин публічного права, хоча традиційно предметом регулювання було приватного права. З такої точки зору підвищується роль